

זה הזמן להגשים חלום ישן
מוסיקה עם רב-אמן
אסתריט בלצן
מבצע חגיג לעונה ה-20, "הישג חסר תקדים"
הקולטורה למוזיקאים וקהל: 03-6420847

אורתודוקס?

פרדוקס

ישראל ליפשוץ הוא דמות נדירה בקולנוע האמריקאי: חסיד חב"ד שיוצר סרטים וגם מייעץ לבמאים אחרים בענייני יהדות. בראיון לקראת הקרנת סרטו החדש בישראל הוא מסביר איך משלבים לימוד תורה עם עבודה בהוליווד

ישראל ליפשוץ בסרט "חלומי של שחקן בחסד". רשגולי הורבות היא סרט מוזר וריוחוד

נרית אנדרמן

כשבמאי הוליוודי מתכוון לשלב דמות של יהודי חרדי בסרטו, סביר שיפנה לייעוץ אל ישראל (איז) ליפשוץ. ליפשוץ, חסיד חב"ד בן 67 מגו יורק, היה אמור לנחות אתמול בישראל, לקראת הקרנת סרטו "חלומי של שחקן בחסד", היום באשקלון, במסגרת פסטיבל הסרטים "עין יהודית".

הוא יוצר קולנוע, שיחק בכמה סרטים בארצות הברית ובאירופה ובנוסף לכך שימש יועץ לבמאים בכל הנוגע לענייני יהדות. בין היתר, סייע ליוצרים לשמור על אמינות בכל הנוגע להצגת מנהגים וטקסים יהודיים. הוא הופיע וייעץ בסרט "הנבחר" שביים ג'רמי קייגן, ב"פאי", סרט הביכורים של דארן ארונופסקי, ב"ורה בתוכנו" שביים סרג'י לומט, ב"אשת חיל מי ימצא" שביים בועז יכון וב"משוגע" של הבמאי השווייצרי גרמני דני לוי. תפקידיו בסרטים האלה אמנם קטנים, אבל בראיון טלפוני מביתו שבבל הארבור, ניו יורק, הוא מסביר שהם איפשרו ללמוד את המלאכה מהמקצוענים. הוא מתוודה על תשוקתו הגדולה לקולנוע ומספר שהחליט לעסוק ביצירת סרטים אף שהרבה שנים עמד בקשר לא התלהבו מכוך.

"ניגשתי פעם לרב כדי להתייעץ אתו אם אני יכול להיות מעורב בסרטים כאלה", אומר ליפשוץ, "והוא ענה לי כך: 'אם המצב הוא כזה, שאם אתה מחליט לא לעבוד אתם לא יוכלו לעשות את הסרט - הרי אסור לך להיות מעורב בסרט הזה. לעומת זאת, אם בשבילך זה עניין של פרנסה ואתה יודע שאם אתה לא תעשה את העבודה הזאת משהו אחר יעשה אותה - אתה יכול להיות מעורב בסרט'. ואז הוא הוסיף: 'אבל בכל מקרה, עדיף שלא תעשה זאת'. אף על פי כן, האגו שלי כאיש קולנוע דחף אותי בכל זאת לעשות את הסרטים האלה, כי בשבילי זה היה ניסיון לימודי חשוב ביותר".

ב"חלומי של שחקן בחסד", שיצירתו ארכה 16 שנה, ליפשוץ הוזה כחבר את איתו הציתים של החרדים בקולנוע הוליוודי, מספר על הסרטים שהשתתף בהם ומתאר כיצד הקים את "האג", ארגון השחקנים החרדיים בהוליווד. עוד הוא מספר על חזרתו בתשובה, על עיסוקיו ותחביביו (בהם גלישת גלים, כתיבת שירים והופעה כומר חזן) ומארח חברים שונים: בין היתר מופיעים בסרט בתפקיד עצמם ארונופסקי, דני לוי, השחקנית מריה שרדר וג'ון לנדאו, המפיק של "טיטאניק" ו"אואטר".

ואולם, לטובת אלה שיסתמכו על התוכנית של פסטיבל "עין יהודית" ועל קביעתה כי מדובר בר סרט תיעודי, ליפשוץ מבהיר: סרטו אינו כזה. "הסרט הוא שילוב של עובדות ופיקשן. אני רואה בו סרט עלילתי יותר מאשר סרט תיעודי. מבחינה תי, זו מתווה ל'זליג' (סרטו של וודי אלן מ-1983, נ"א). 'זליג' היה המודל שלי. המטרה שלי היתה לספר סיפור על אדם שמבין שהיה צבוע וחוזר בתשובה". כך, למשל, ארגון השחקנים החרדיים בהוליווד לא היה ולא נברא, ושלל פרטים נוספים בעלילת הסרט אינם תואמים את המציאות. "אני כאן כדי לספר סיפור", אומר ליפשוץ.

"אני קצת ניטע"

הראיון עמו מזכיר את הסרט שלו. הוא מדבר הריבה ומהר, הוא אסוציאטיבי, מרבה להתברך וסוטה שוב ושוב מן העיקר ("אני קצת ניטע", הוא צוחק, "את צריכה לעצור אותי כשאני נסחף"). הוא נהנה לספר סיפורים ואנקדוטות מעבודתו, משלב באנגלית שלו מלים ומשפטים בעברית וביידיש ומדבר בנשימה אחת על קולנוע ועל יהדות, באותה מידה של התלהבות.

אתה רואה בעצמך יהודי רתי אורתודוקס?
"אני רואה עצמי פרדוקס, לא אורתודוקס. אני המקרה הקלאסי של מי שחי בשני עולמות. אני ג'אנקי של סרטים ואני רואה לפחות סרט ביום, כדי ללמוד. עם זאת, אני לומד דרך קבע דף יומי, אני מקפיד להמשיך וללמוד יהדות כל הזמן, ואני מאמין שברגע שאתה לומד, רבנים מתחילים לקרות, השם לוקח אותך למקום שאליו אתה רוצה להגיע. ככה קרה שפתאום מצאתי את עצמי בתעשיית הסרטים: התחלתי ללמוד יהדות, והנה אני עושה את הסרט הראשון שלי, 'A Hasidic Experience - The Return' (סרט שביים ב-1977, נ"א). המשכתי ללמוד, והנה הסרט שלי וזכה בפרס ומשודר בטלוויזיה בפריים טיים, ואני מתחיל לקבל עבודות בהוליווד".

אילו תגובות אתה מקבל מהסרטים אחרים בקהילה שלך?
"תאמיני או לא, אבל וידיאו נהפך באחרונה למקובל מאוד בקרב החרדים, כי הוא מאפשר להם לראות את הרבנים. אנשים רוצים לצפות בהם בבית. אני אפילו עובד עכשיו עם כמה חסידים סאטמרי צעירים, שמתלהבים מאוד מהאפשרות לצלם סרט, ועוברים אתי על קטע מהסרט החדש שלי. הם רואים סרטים כסתר כל יום", הוא צוחק.

אבל בוודאי יש גם באלה שמוותחים עליך ביקורת.
"ללא ספק ספגתי במשך השנים מנה נאה של ביקורת. רבים שואלים אותי, 'איך אתה יכול לע' שות זאת, איך אתה יכול להיות מעורב בכזה דר' עקז' אני עונה להם שאם הם רוצים לדבר אתי על זה, אז בשמחה, אבל אם הם רוצים לתקוף אותי, אז בואו לא נדבר".

בסרט ליפשוץ מתאר כיצד הקים את "האג", ארגון השחקנים החרדיים בהוליווד - גוף שלא היה ולא נברא. המודל שלי היה "זליג" של וודי אלן, הוא אומר

ליפשוץ (במרכז) ב"הנבחר". הבמאי התרושם מהזקן

ליפשוץ נולד בברוקלין ב-1943 למשפחה חילונית. כשהיה בן 18 בילה כמה שבועות בקיבוץ גבעת ברנר, וכעבור שנה חזר לכאן כדי ללמוד שנה באוניברסיטה העברית. הוא למד ספרות השוואתית, חלם להיות סופר, ומכיוון שהעריץ את המינגווי הצטרף לצי האמריקאי והיה ימאי.

לאחר מכן חי בניו יורק וכתב לעיתונים, אך חזר נקלע למבוי סתום. הוא התגבש מאשנת הריי שונה, השתמש בסמים, חי מקצבת אבטלה, כספו אול. כשנתקל ברב ברג שהציע לו לתרגם ספר קבלה מעברית לאנגלית, בתשלום, נענה להצעה. קשריו עם הרב התהדקו, עד שלבסוף בא לעשות אצלו שבת.

"והיתה חוויה מקבילה ללקיחת אל-אסיד, דבר שהייתי או מאוד מנוסה בו", הוא מספר. "הייתי מושכנע שהרבי פשוט סימם אותי, כי הייתי בטריפ כל השבת. למעשה, מיד אחרי השבת הזאת הלכתי ולקחתי סמים, כי הרגשתי שאני

חייב להירגע קצת. הסכמת ללכת אליו לשבת נוספת, ושוב חוויתי חוויות אל-אסיד כזאת. ואז אמרתי למי שהיתה החברה שלי באותו זמן, ואחר כך נהפכה לאשתי, שאם אני יכול להגיע לכזה חיי באופן טבעי דרך היהדות - אני בפנים! זה מה שאני הולך לעשות! ואז התחננו, היא הצטרפה אלי למסע הזה, והיום יש לנו שני בנים רבנים".

לעשיית סרטים נקלע לאחר שהצטרף לתסריט הכ"ד. "מצאתי שם ישיבה של בעלי תשובה כמוני ורכשתי שם הרבה חברים", הוא מס' פר. "כשהבנתי שאני חלק מתנועה איריה של חזרה בתשובה, הרגשתי שאני חייב לתעד זאת בסרט". כך ביים את סרטו הראשון "The Return", וכעבור שלוש שנים חבר שלח אותו להפקה של "הנבחר". "הבמאי ג'רמי קייגן מיד אמר לי 'אתה צריך להופיע בסרט', כי היה לי זקן גדול וארוך שהרשים אותה. לקחתי אותם בסיוע לוקיישן לכל מיני מקומות שהם לא היו מגיעים מעורב בה".